

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 30.09.2004
KOM(2004)620 lopullinen

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**eurooppalaisesta yhteistyöstä korkeakouluopetuksen laadun arvioinnissa 24 päivänä
syyskuuta 1998 annetun neuvoston suosituksen 98/561/EY täytäntöönpanosta**

1. JOHDANTO

Ministerineuvosto antoi 24 päivänä syyskuuta 1998 suosituksen eurooppalaisesta yhteistyöstä korkeakouluopetuksen laadun arvioinnissa.¹ Suosituksessa kehoitetaan jäsenvaltioita pitämään yllä ja perustamaan laadunarviointijärjestelmiä sekä kannustamaan korkea-asteen oppilaitoksia ja toimivaltaisia viranomaisia yhteistyöhön ja kokemusten vaihtoon. Lisäksi siinä pyydetään komissiota tukemaan tällaista yhteistyötä ja laatimaan kertomuksen, joka koskee suosituksen tavoitteiden täytäntöönpanoa yhteisön ja jäsenvaltioiden tasolla.

Vuonna 1998 annettu neuvoston suositus syntyi pääosin komission 1990-luvulla järjestämän eurooppalaisen pilottihankkeen tuloksena. Suosituksessa luotiin perusta ENQA-verkostolle (European Network for Quality Assurance in Higher Education – eurooppalaisen korkeakoulutuksen laadunarvioinnin yhteistyöverkosto) ja sen kasvavalle jäsenkunnalle.

Bolognan prosessi ja Lissabonin strategia antoivat uutta vauhtia laatuajattelulle. Aivan hiljattain laadunarvioinnin tärkeyttä korostettiin maaliskuussa 2004 annetussa neuvoston ja komission yhteisessä väliraportissa Euroopan koulutusjärjestelmien tavoitteiden yksityiskohtaisen seurantaohjelman täytäntöönpanosta². Lisäksi täsmällinen ja selkeä laadunarviointijärjestelmä on tarpeellinen osa tutkintojen tunnustamista koskevia eurooppalaisia puitteita (European Qualifications Framework), joihin ministerit ovat sitoutuneet sekä Bolognan prosessin että Lissabonin strategian yhteydessä.

Kertomus on kaksiosainen: osa I: Laadunvarmistusjärjestelmien perustaminen jäsenvaltioissa; osa II: Eurooppalainen ja kansainvälinen yhteistyö. Kertomuksessa käsitellään myös Berliinin mandaattia, jonka Bolognan julistuksen allekirjoittajavaltioiden ministerit antoivat ENQA:lle. Liitteessä on maakohtainen laadunvarmistuselinten luettelo.

2. OSA I: LAADUNVARMISTUSJÄRJESTELMIEN PERUSTAMINEN JÄSENVALTIOISSA

Tiivistelmä

Melkein kaikki jäsenvaltiot ja muut Euroopan maat ovat perustaneet laadunvarmistusjärjestelmiä tai ovat parhaillaan laatimassa niitä. Saadut kokemukset vaihtelevat pituudeltaan ja intensiteetiltään, mutta kaikki maat pitävät laadunvarmistusta olennaisen tärkeänä korkeakoulujärjestelmilleen. Käytössä olevat järjestelmät toimivat vuonna 1998 annetussa neuvoston suosituksessa esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

2.1. Laadunvarmistuselinten perustaminen

Suosituksessa kehoitetaan jäsenvaltioita pitämään yllä ja tarvittaessa perustamaan selkeitä laadunarviointijärjestelmiä. Useimmat jäsenvaltiot ovat suosituksen mukaisesti perustaneet yhden tai useampia laadunvarmistamiselimiä, joiden tarkoituksena on parantaa laatua

¹ Eurooppalaisesta yhteistyöstä korkeakouluopetuksen laadun arvioinnissa 24 päivänä syyskuuta 1998 annettu neuvoston suositus (98/561/EY), EYVL L 270, 7.10.1998, s. 56. Ks. liite 1.

² ”Koulutus 2010 – Lissabonin strategian toteuttamisen edellyttämät kiireelliset uudistukset” http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/doc/jir_council_final.pdf

ulkoisen arvioinnin avulla. Korkea-asteen oppilaitoksia on kannustettu perustamaan omia sisäisiä laadunvarmistusjärjestelmiä, joihin myös ulkoinen arviointi perustuu.

Kansallisen korkea-asteen koulutuksen ominaispiirteet vaikuttavat laadunvarmistuselinten omistussuhteisiin, toiminta-alaan ja tehtäviin. Tästä syystä on olemassa erilaisia järjestelmiä. Muutamat maat ovat valinneet ns. tähtimallin, jossa yksi keskitetty akkreditointielin valvoo useita erillisiä arviointi- tai laadunvarmistuselimiä. Muilla mailla on yksi laadunvarmistuselin, joka vastaa sekä laadunarvioinnista että akkreditoinnista.

Neuvoston suosituksessa todetaan, että ”laadunarvioinnista vastaavan elimen kunkin jäsenvaltion asianomaisten rakenteiden mukainen autonomia ja/tai riippumattomuus (menettelyjen ja menetelmien suhteen) on omiaan edistämään laadunarviointimenettelyjen tehokkuutta ja niiden tulosten hyväksyttävyyttä”. Toisaalta myönnetään yleisesti, että elinten olisi toimittava tiiviissä yhteistyössä tiedemaailman kanssa ja otettava täysimääräisesti huomioon yhteiskunnan tarpeet, yksityisen ja julkisen sektorin sponsorit, opiskelijat ja työmarkkinat.

Kansallisten tai alueellisten elinten rinnalla toimii suuri joukko (esimerkiksi insinöörien, lääkärin ja tilintarkastajien) ammattillisia akkreditointielimiä. Ne ovat toimineet jo kauan ennen neuvoston suosituksen antamista, eikä kyseinen suositus vaikuta niiden toimintatapaan. Näillä on kuitenkin samoja piirteitä ja yhteisvaikutuksia, joita kannattaa tarkastella lähemmin. Tämä koskee myös kansainvälisiä akkreditointiorganisaatioita ja -elimiä, joita ovat esimerkiksi eurooppalainen EQUIS (liiketalouden koulutus) ja yhdysvaltalaiset elimet AACSB (liiketalouden koulutus) ja ABET (teknisen koulutuksen akkreditointi Yhdysvalloissa ja akkreditointijärjestelmien kehitystuki muissa maissa).

2.2. Arviointityypit

Arvioinnissa voidaan erottaa kahdeksan eri tyyppiä: oppiaineiden arviointi, ohjelmien arviointi, oppilaitosten arviointi, ohjelmien akkreditointi, oppilaitosten akkreditointi, oppilaitosten sisäisten laadunvarmistusmenetelmien arviointi, oppiaineiden vertailuarviointi ja ohjelmien vertailuarviointi. Yleisin näistä on ohjelmien arviointi, mutta ohjelmakohtainen akkreditointi on lähes yhtä suosittu, ja oppilaitosten laadunvarmistusjärjestelmien arviointi on kolmantena. Viime aikoina on alettu kiinnostua ohjelmien tai oppilaineiden vertailuarvioinnista, jossa etsitään tietyn alan parhaita toimintatapoja. Arviointityyppien vaihtelu on selvästi kasvanut, ja useimmat laadunvarmistuselimet käyttävät säännöllisesti useampaa kuin yhtä arviointityyppiä.

2.3. Perusteet ja menetelmät

Neuvosto suositteli, että laadunvarmistusjärjestelmien olisi oltava suosituksen liitteessä lueteltujen periaatteiden mukaisia. Laadunvarmistuselimet toimivat suurimmaksi osaksi näiden periaatteiden mukaisesti, mutta sovellukset saattavat vaihdella kansallisesti tai oppilaitoskohtaisesti. Seuraavassa esitetään lyhyt analyysi niiden täytäntöönpanosta.

Perusteet

Laadunvarmistuksen perusteet yhdistetään suosituksessa kullekin oppilaitokselle yhteiskunnan ja työmarkkinoiden tarpeiden mukaisesti osoitettuihin tavoitteisiin. ENQA-

tutkimuksessa³ kävi ilmi, että arvioinnissa ja akkreditoinnissa on selvästi siirrytty käyttämään objektiivisempia ulkoisia perusteita ja standardeja sen sijaan, että arvioitaisiin oppilaitoksen määritettyjen tavoitteiden saavuttamista. Kyseiset perusteet voivat olla vähimmäisstandardeja, keskiarvostandardeja tai näitä vaativampia standardeja, joiden tarkoituksena on tunnistaa huippuosaaminen.

Oppilaitosten itsearviointi

Itsearviointia edellytetään useimmissa arviointi- ja akkreditointijärjestelmissä. Yleensä itsearviointiryhmä koostuu johdosta ja opettajista. Opiskelijat eivät juurikaan osallistu arviointiin. Hallintohenkilöstön ja opiskelijoiden osallistuminen arviointiin vaihtelee.

Asiantuntijaryhmän arviointivierailut

Arviointivierailut kuuluvat aina arviointiprosessiin. Vierailun aikana järjestetään kokouksia ja haastatteluja, tutustutaan useimmiten tiloihin, tavataan ylin johto ja tarkastellaan asiakirja-aineistoa.

Asiantuntijaryhmän kokoonpano

Kaikki laadunvarmistuselimet käyttävät ulkoisia asiantuntijoita, ja hyvin usein asiantuntijapaneeliin kuuluu myös kansainvälisiä asiantuntijoita, erityisesti kun kyseessä ovat naapurimaat, joissa puhutaan samaa kieltä. Työelämän asiantuntijoita käytetään alle puolessa tapauksista, ja ammatillisia järjestöjä, opiskelijoita ja tutkinnon suorittaneita käytetään vielä tätäkin vähemmän. Laadunvarmistuselinten hallinnossa ei yleensä ole ulkomaalaisia, mutta heidän osuutensa on kasvamassa.

Raportointi ja seuranta

Arviointia ja akkreditointia koskevat raportit julkistetaan useimmiten muttei kaikissa tapauksissa. Yleisenä käytäntönä on se, että arvioituja oppilaitoksia kuullaan ennen raporttien julkistamista. Kolmessa neljäsosassa tapauksista oppilaitokset velvoitetaan suositusten mukaiseen seurantaan, puolessa tapauksista ne jakavat vastuun laadunvarmistuselinten ja valtion kanssa.

3. OSA II: EUROOPPALAINEN JA KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Tiivistelmä:

Useimmat maat osallistuvat vaihtelevassa määrin kahden- tai monenväliseen laadunvarmistusta ja akkreditointia koskevaan yhteistyöhön yhteisön tasolla tai maailmanlaajuisesti. Tällaisilla kansainvälisillä aloitteilla on keskenään samankaltaiset tavoitteet: niiden avulla pyritään yksilöimään vertailukelpoisia perusteita ja menetelmiä sekä edistämään laadunvarmistuselinten hyviä toimintatapoja avoimuuden lisäämiseksi, ja viime kädessä tavoitteena on laadunvarmistusjärjestelmien ja arviointien vastavuoroinen tunnustaminen.

³ Ks. alaviite 9.

3.1. Kahdenvälinen ja alueellinen yhteistyö

Belgian (Flanderin) ja Alankomaiden hallitukset ovat päättäneet integroida laadunvarmistustoimensa yhdeksi yhteiseksi akkreditointijärjestelmäksi. Kahdentoista maan⁴ laadunvarmistuselimet ja korkea-asteen koulutuksesta vastaavat viranomaiset ovat päättäneet liittyä yhteiseen laatualoitteeseen (Joint Quality Initiative), joka on eurooppalaisten bachelor- ja master-ohjelmien laadunvarmistusta ja akkreditointia koskeva epävirallinen yhteistyöverkosto. Kolmetoista elintä kahdeksasta maasta⁵ on päättänyt perustaa akkreditointia koskevan eurooppalaisen yhteenliittymän (European Consortium for Accreditation – ECA), jossa keskitytään akkreditointiin laadunvarmistusprosessissa ja jonka tavoitteena on kyseisten maiden laadunvarmistusjärjestelmien ja arviointien vastavuoroinen tunnustaminen vuoteen 2007 mennessä. Keski- ja Itä-Euroopan korkea-asteen koulutuksen laadunvarmistuselinten verkostolla (CEE-verkosto) on jäsenenä 18 organisaatiota⁶ ja laadunvarmistuselintä viidestä Pohjoismaasta⁷, jotka päättivät vuonna 2003 virallistaa yhteistyönsä ja muodostaa Pohjoismaiden korkeakoulutuksen laadunarvioinnin yhteistyöverkoston. Kaikkiin edellä mainittuihin ryhmittymiin kuuluu laajemman eurooppalaisen korkeakoulutuksen laadunarvioinnin yhteistyöverkoston (ENQA) jäsenelmiä.

3.2. Eurooppalainen korkeakoulutuksen laadunarvioinnin yhteistyöverkosto (ENQA)

ENQA perustettiin neuvoston vuonna 1998 antaman suorituksen välittömänä seurauksena, ja sitä voidaan näin ollen pitää sekä suosituksen konkreettisimpana tuloksena yhteisön tasolla että tulevan kehityksen lähtökohtana ja avaintekijänä. Kesäkuussa 2004 kokoontuneessa ENQA:n yleiskokouksessa päätettiin laajentaa ENQA:n jäsenyys kaikissa Bolognan julistuksen 40 allekirjoittajavaltiossa toimiviin elimiin ja päätettiin toteuttaa tarvittavia uudistuksia, jotta ENQA täyttää tulevan tehtävänsä eli tarjoaa palveluja jäsenilleen ja edistää eurooppalaisten laadunvarmistusjärjestelmien vastavuoroista tunnustamista.

ENQA on sitoutunut tiiviiseen yhteistyöhön tutkintojen arvioijien ENIC- ja NARIC-verkostojen kanssa tutkiakseen, kuinka paremmat laatua koskevat tiedot voivat nopeuttaa tutkintotodistusten ja opintojaksojen tunnustamista erityisesti kansainvälisissä opiskeluyhteyksissä. ENQA:ssa aiotaan helpottaa kansainvälistä arviointia jäsenten avulla varsinkin yhteis- ja kaksoistutkintojen osalta.

3.3. Korkea-asteen oppilaitosten verkostot

Neuvoston suosituksessa kehoitetaan tukemaan korkea-asteen oppilaitoksia, jotka haluavat tehdä kansainvälistä yhteistyötä laadunvarmistuksen alalla. Annetun suosituksen ja Bolognan prosessin aiheuttaman vertaispaineen tuloksena on käynnistetty uusia aloitteita ja saatu lisäpontta jo olemassa oleviin alan aloitteisiin.

Euroopan yliopistojen liitto (EUA) johtaa kansainvälistä oppilaitosten arviointiohjelmaa, jonka tarkoituksena on auttaa jäseniä varmistamaan, että oppilaitos kokonaisuutena vastaa

⁴ Alankomaat, Belgia (Flanderin), Espanja, Irlanti, Italia, Itävalta, Norja, Ruotsi, Saksa, Sveitsi, Tanska, Yhdistynyt kuningaskunta.

⁵ Alankomaat, Belgia (Flanderin), Espanja, Irlanti, Itävalta, Norja, Saksa, Sveitsi.

⁶ Bulgariasta, Itävaltasta, Kroatiaa, Latviasta, Liettuaa, Makedoniasta, Puolasta, Romaniasta, Saksasta (Baijerista), Slovakiasta, Sloveniasta, Tšekistä, Unkarista, Venäjältä ja Virosta.

⁷ Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska.

jatkuvasta laadunarvioinnista ja laadun parantamisesta. Lisäksi EUA osallistuu komission tukemaan laatukulttuurihankkeeseen, jossa yliopistoryhmät auttavat toisiaan ottamaan käyttöön sisäisiä laadunvarmistusmenetelmiä, parantamaan niiden laatua ja valmistautumaan tehokkaammin ulkoisiin arviointeihin.

Kansainvälinen korkeakoulutuksen laadunarviointielinten yhteistyöverkosto (International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education – INQAAHE) työstää maailmanlaajuisesti eri elimille tarkoitettua hyvien toimintatapojen opasta, ja kansainvälinen yliopistonrehtorien liitto (IAUP) tutkii, onko maailmanlaajuinen laaturekisteri (World Quality Register) käyttökelpoinen laadunvarmistuselimille.

3.4. Euroopan neuvosto

Korkeakoulututkintojen tunnustamista Euroopan alueella käsittelevän Euroopan neuvoston ja Unescon yleissopimuksen⁸ mukaan kaikkien maiden on tunnustettava tutkinnot, jotka ovat samanlaisia kuin vastaavat tutkinnot niiden omissa järjestelmissä, elleivät niiden omat tutkinnot ole merkittävästi erilaisia kuin tutkinnot, joille tunnustamista pyydetään. Merkittäviin eroavaisuuksiin voidaan lukea esimerkiksi opetuksen ja oppimisen laatu. Tämä korostaa laadunvarmistuksen asiantuntijoiden (ENQA-verkosto) ja tutkintoja arvioivien asiantuntijoiden (EU:n NARIC-verkosto ja kumppanuusverkosto ENIC, jonka toimintaa koordinoivat Euroopan neuvosto ja UNESCO-CEPES) viimeaikaisen tiiviin yhteistyön merkitystä.

3.5. OECD ja UNESCO

OECD ja UNESCO työstävät rajatylittävän korkea-asteen koulutuksen kuluttajansuojaa koskevia ohjeellisia suuntaviivoja, joissa korostetaan laadunvarmistusta. UNESCO on perustanut laadunvarmistuksen, akkreditoinnin ja tunnustamisen maailmanlaajuisen foorumin (Global Forum), joka perustuu nykyisiin tutkintojen tunnustamista koskeviin alueellisiin verkostoihin ja sopimuksiin. Euroopassa UNESCO-CEPES toteuttaa hanketta, jossa kerätään sellaisia korkea-asteen koulutuksen indikaattoreita, joita voitaisiin käyttää laadunvarmistuksessa ja arvioinnissa.

4. BERLIININ MANDAATTI

Bolognan julistuksen 40 allekirjoittajavaltion opetusministerit kokoontuivat 19. syyskuuta 2003 Berliinissä ja antoivat kommunikation, jossa he kehottivat ENQA:ta ”jäsentensä kautta ja yhteistyössä EUA:n, EURASHE:n ja ESIB:n kanssa kehittämään yhteiset laadunvarmistamisen standardit, toimintamenetelmät ja ohjeistot, etsimään keinoja riittävän vertaisarviointijärjestelmän varmistamiseksi laatuajankäytöissä ja/tai akkreditointivirastoissa tai -elimissä sekä raportoimaan seurantaryhmän kautta ministereille vuonna 2005”.

Kaksi ENQA:n organisoimaa työryhmää tarkastelee mandaatin eri osia. Toinen työryhmistä keskittyy standardeihin, toimintamenetelmiin ja ohjeistoihin ja toinen riittävän vertaisarviointijärjestelmän luomiseen. Asiantuntijat tukeutuvat olemassa oleviin tutkimuksiin sekä ENQA:n ja sen jäsenten kokemuksiin – ENQA on järjestäytynyt alueellisiin (Pohjois- ja Itä-Eurooppa) ja aihekohtaisiin verkostoihin (akkreditointia koskeva eurooppalainen yhteenliittymä). Asiantuntijat tarkastelevat EUA:n suorittamia oppilaitosten arviointeja,

⁸ <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=165&CM=8&DF=10/02/04&CL=ENG>

taitoihin perustuvaa Tuning-hankkeen⁹ lähestymistapaa sekä alakohtaisten ammatillisten akkreditointielinten toimintaa. Lisäksi tutustutaan muualla maailmassa, erityisesti Yhdysvalloissa, saatuihin kokemuksiin.

ENQA antaa raporttinsa Bolognan seurantaryhmän välityksellä ja esittää alustavan loppuraportin vuoden 2005 alkuun mennessä ennen Bergenissä toukokuussa 2005 pidettävää ministerikokousta.

5. PÄÄTELMÄT

Vuonna 1998 annetun neuvoston suosituksen täytäntöönpanoa voidaan pitää onnistuneena, koska useimmat maat ovat luoneet laadunvarmistusjärjestelmän, ja laatua koskeva eurooppalainen yhteistyö on ollut tiivistä. Laadunvarmistustyö sai epäilemättä lisäpontta siitä, että laatukysymykset on asetettu niin keskeiseen asemaan Bolognan prosessissa ja Lissabonin strategiassa, ja laadunvarmistus on tunnustettu olennaisen tärkeäksi osaksi kehitteillä olevia tutkintojen tunnustamista koskevia eurooppalaisia puitteita.

Kahdenvälisellä ja alueellisella tasolla on ponnisteltu laajasti sellaisen luottamuksen ilmapiiriin luomiseksi, joka edistäisi laadunvarmistusjärjestelmien ja arviointien vastavuoroista tunnustamista. ENQA:n Berliinissä saamalla mandaatilla saattaa olla yhtä myönteisiä vaikutuksia laajemmalti Euroopassa.

Nyt on oikea hetki ottaa ratkaisevat askelet kohti todellista laadunvarmistuksen, akkreditointijärjestelmien ja arviointien vastavuoroista tunnustamista ja antaa laadunvarmistuksen edistää yhteistä tavoitettamme tehdä eurooppalaisesta korkea-asteen koulutuksesta maailmanlaajuinen esikuva. Tällä tärkeällä alalla voidaan edistyä ja sillä on myös edistytävä.

Liitteet

1. Berliinin kommunikea, laadunvarmistusta koskeva osa
2. Nykyiset laadunvarmistuselimet maittain

⁹ Deuston yliopisto, Bilbao, Espanja (www.relint.deusto.es/TuningProject/index.htm) tai Groningenin yliopisto, Alankomaat (www.let.rug.nl/TuningProject/index.htm) <http://www.let.rug.nl/TuningProject/index.htm>

”Eurooppalaisen korkea-asteen koulutuksen alueen luominen”

Berliinissä 19. syyskuuta 2003 pidetyn opetusministerien konferenssin kommunikea

=Laadunvarmistusta koskeva osa=

”Korkea-asteen koulutuksen laatu on osoittautunut ydinkysymykseksi luotaessa eurooppalaista korkea-asteen koulutuksen aluetta. Ministerit sitoutuvat tukemaan laadunvarmistuksen kehittämistä edelleen sekä oppilaitosten että kansallisella ja yhteisön tasolla. He korostavat tarvetta kehittää yhteisiä laadunvarmistuksen perusteita ja menetelmiä.

Lisäksi he painottavat, että oppilaitosten autonomiaa koskevan periaatteen mukaisesti vastuu korkea-asteen laadunvarmistuksesta on ensisijaisesti kullakin oppilaitoksella itsellään, ja tämä on perustana korkeakoulujärjestelmän todelliselle vastuuvollisuudelle osana kansallisista laatuja järjestelmää.

Näin ollen he ovat yhtä mieltä siitä, että vuoteen 2005 mennessä kansallisten laadunvarmistusjärjestelmien olisi sisällettävä seuraavat osat:

- asianosaisten elinten ja oppilaitosten velvollisuuksien määrittely
- ohjelmien tai oppilaitosten arviointi, johon kuuluu sisäinen arviointi, ulkoinen arviointi, opiskelijoiden osallistuminen arviointiin sekä tulosten julkistaminen
- akkreditointi- ja sertifiointijärjestelmä tai vastaavat menettelyt
- osallistuminen kansainvälisiin toimiin, yhteistyö ja verkostoituminen.

Euroopan tasolla ministerit kehottavat ENQA:ta jäsentensä kautta ja yhteistyössä EUA:n, EURASHE:n ja ESIB:n kanssa kehittämään yhteiset laadunvarmistamisen standardit, toimintamenetelmät ja ohjeistot, etsimään keinoja riittävän vertaisarviointijärjestelmän varmistamiseksi laatuja järjestelmissä ja/tai akkreditointivirastoissa tai -elimissä sekä raportoimaan seurantaryhmän kautta ministereille vuonna 2005.”

Nykyiset laadunvarmistuselimet maittain

Country	Agency	Scope	Main evaluation type
Albania	Accreditation Agency of Higher Education, Accreditation Council	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation and accreditation
Austria	Fachhochschulrat – www.fhr.ac.at	National, non-university sector	Institutional and programme evaluation, programme accreditation
Austria	Österreichischer Akkreditierungsrat – www.akkreditierungsrat.at	National, private universities	Institutional accreditation, programme accreditation
Belgium (Flanders)	Flemish Inter-university Council – www.vlir.be	Regional, university sector	Programme evaluation
Belgium (Flanders)	Council of Flemish Institutes for Higher Education – www.vlhora.be	Regional, non-university sector	Programme evaluation
Belgium	Conseil des Recteurs (CRef)	University sector	Programme evaluation
Bulgaria	National Evaluation and Accreditation Agency at the Council of Ministers – http://www.neaa.government.bg	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation and accreditation
Croatia	National Council for Higher Education	National, university and non-university sectors	Programme evaluation in function of accreditation by ministry
Cyprus	Council of Educational Evaluation - sekap@cytanet.com.cy	National, non-university sector	Programme evaluation, programme accreditation
Czech Republic	Accreditation Commission – www.msmt.cz/DOMEK/default.asp?CAI=2856	National, university and non-university sectors	Programme accreditation

Country	Agency	Scope	Main evaluation type
Denmark	Danish Evaluation Institute – www.eva.dk	National, university and non-university sectors	Programme evaluation and accreditation, institutional evaluation
Estonia	Estonian Higher Education Accreditation Centre – www.ekak.archimedes.ee	National, university and non-university sectors	Programme accreditation
Finland	Finnish Higher Education Evaluation Council – www.finheec.fi	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation
France	Comité National d'Évaluation – www.cne-evaluation.fr	National, university sector	Institutional evaluation
France	Inspection générale de l'administration de l'éducation nationale et de la recherche (IGAENR) – www.education.gouv.fr	National, university and non-university	Institutional evaluation
Germany	Akkreditierungsrat – www.akkreditierungsrat.de	National, university and non-university sectors	Meta-accreditation
Germany	Zentrale Evaluations- und Akkreditierungsagentur (ZevA) – www.zeva.uni-hannover.de	Regional, university and non-university sectors	Programme accreditation
Germany	Akkreditierungs-, Zertifizierungs- und Qualitätssicherungs-Institut (ACQUIN) - www.acquin.org	Regional, university and non-university sectors	Programme accreditation
Germany	Agentur für Qualitätssicherung durch Akkreditierung von Studiengängen (AQAS) – www.aqas.de	Regional, university and non-university sectors	Programme accreditation
Germany	Akkreditierungsagentur für Studiengänge der Ingenieurwissenschaften, der Informatik, der Naturwissenschaften und der Mathematik (ASIIN) – www.asiin.de	Regional, university and non-university sectors, subject-specific	Programme accreditation

Country	Agency	Scope	Main evaluation type
Germany	Akkreditierungsagentur für Studiengänge im Bereich Heilpädagogik, Pflege, Gesundheit und Soziale Arbeit (AHPGS) – www.ahpgs.de	Regional, university and non-university sectors, subject-specific	Programme accreditation
Germany	Stiftung Evaluationsagentur Baden-Württemberg (EVALAG) – www.evalag.de	Regional, university and non-university sectors	Programme evaluation
Germany	Foundation for International Business Administration Accreditation – www.fibaa.de	Regional, university and non-university sectors, subject-specific	Programme accreditation
Hungary	Hungarian Accreditation Committee (HAC) – www.mab.hu	National, university and non-university sectors	Programme and institutional accreditation
Iceland	Division of Evaluation and Supervision – http://mrn.stjr.is	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation
Ireland	Higher Education and Training Awards Council (HETAC) www.hetac.ie	National, non-university sector	Programme and institutional evaluation and accreditation
Ireland	Higher Education Authority – www.heai.ie	National, university sector	Institutional evaluation, meta-evaluation
Ireland	National Qualification Authority of Ireland – www.nqai.ie	National, non-university sector	Institutional evaluation
Italy	National Committee for the Evaluation of the University System – www.vsu.it	National, university sector	Programme and institutional evaluation, institutional accreditation
Latvia	Higher Education Quality Evaluation Centre - www.aiknc.lv	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation and accreditation
Lithuania	Lithuanian Centre for Quality Assessment in Higher Education – www.skvc.lt	National, university and non-university sectors	Programme evaluation and accreditation

Country	Agency	Scope	Main evaluation type
Macedonia	Ministry of Education and Science, Accreditation Board	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation and accreditation
Netherlands	Inspectorate of Higher Education – www.owinsp.nl	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation, meta-evaluation
Netherlands	Netherlands Quality Agency – www.hbo-raad.nl	National, non-university sector	Programme evaluation
Netherlands	Netherlands Accreditation Organisation – www.nao-ho.nl	National, university and non-university sectors	Programme accreditation
Netherlands	Quality Assurance Netherlands Universities (QANU) – www.qanu.nl	National, university sector	Programme evaluation
Norway	Norwegian Agency for Quality Assurance in Education (NOKUT) – www.nokut.no	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation and accreditation
Poland	National General Accreditation Commission – www.men.waw.pl	National, university and non-university sectors	Programme and institutional accreditation
Poland	University Accreditation Commission – http://main.amu.edu.pl/~ects/uka/uka.html	National, university sector	Programme accreditation
Poland	Association of Management Education Forum – www.semforum.org.pl	National, private university and non-university sectors, subject-specific	Programme evaluation and accreditation
Portugal	National Council for Evaluation of Higher Education (CNAVES) – www.cnaves.pt	National, university and non-university sectors	Institutional evaluation
Romania	National Council for Academic Assessment and Accreditation – www.cneaa.ro	National, university and non-university sectors	Programme and institutional accreditation
Slovakia	Accreditation Commission – www.akredkom.sk	National, university and non-university sectors	Programme and institutional accreditation

Country	Agency	Scope	Main evaluation type
Slovenia	Council for Higher Education	National, university and non-university sectors	Institutional accreditation
Slovenia	Higher Education Quality Assessment Commission (HEQAC)	National, university and non-university sectors	Programme and institutional evaluation
Spain	National Agency for Quality Assessment and Accreditation (ANECA) – www.aneca.es	National, university sector	Programme and institutional evaluation and accreditation
Spain	Agency for Quality Assurance in the Catalan University System – www.agenqua.org	Regional, university sector	Programme and institutional evaluation
Sweden	National Agency for Higher Education – www.hsv.se	National, university sector	Programme and institutional evaluation and accreditation
Switzerland	Centre for Accreditation and Quality Assurance of the Swiss Universities (OAQ) – www.oaq.ch	National, university sector	Programme and institutional accreditation
United Kingdom	Quality Assurance Agency for Higher Education (QAA) – www.qaa.ac.uk	National, university and non university sectors	Programme and institutional evaluation
	European University Association (EUA) – www.eua.be/eua/	University sector	Institutional evaluation